

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 8ης Νοεμβρίου 2016*

«Κανονισμός 407/2010/ΕΕ — Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης — Εκτελεστική απόφαση 2011/77/ΕΕ — Χρηματοδοτική συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Ιρλανδία — Ανακεφαλαιοποίηση των ημεδαπών τραπεζών — Δίκαιο των εταιριών — Δεύτερη οδηγία 77/91/ΕΟΚ — Άρθρα 8, 25 και 29 — Ανακεφαλαιοποίηση τράπεζας με δικαστική διαταγή — Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου χωρίς απόφαση της γενικής συνελεύσεως και χωρίς προσφορά των νέων μετοχών κατά προτίμηση στους παλαιούς μετόχους — Έκδοση νέων μετοχών για ποσό κατώτερο από την ονομαστική τους αξία»

Στην υπόθεση C-41/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ που υπέβαλε το High Court (Ανώτατο Δικαστήριο, Ιρλανδία) με απόφαση της 2ας Ιουλίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Φεβρουαρίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Gerard Dowling,

Padraig McManus,

Piotr Skoczylas,

Scotchstone Capital Fund Limited

κατά

Minister for Finance,

παρισταμένων των:

Permanent TSB Group Holdings plc, πρώην Irish Life and Permanent Group Holdings plc,

Permanent TSB plc, πρώην Irish Life and Permanent plc,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, Α. Tizzano, αντιπρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič και T. von Danwitz (εισηγητή), προέδρους τμήματος, J. Malenovský, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda και S. Rodin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 19ης Απριλίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο G. Dowling, αυτοπροσώπως, καθώς και εκπροσωπούμενος από τους G. Rudden, solicitor, και N. Travers, SC,
- ο P. McManus, αυτοπροσώπως, καθώς και εκπροσωπούμενος από τους G. Rudden, solicitor, και N. Travers, SC,
- ο P. Skoczylas, αυτοπροσώπως,
- η Scotchstone Capital Fund Limited, εκπροσωπούμενη από τους S. O'Donnell και J. Flynn, solicitors,
- οι Permanent TSB Group Holdings plc, πρώην Irish Life and Permanent Group Holdings plc, και Permanent TSB plc, πρώην Irish Life and Permanent plc, εκπροσωπούμενες από τους C. MacCarthy, A. Walsh, solicitors, και τον P. Gallagher, SC, καθώς και την C. Geoghegan, barrister,
- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τον A. Joyce και τις L. Williams και E. Creedon, επικουρούμενους από την A. O'Neill, BL, και τον E. McCullough, SC,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Gentili, avvocato dello Stato,
- η Κυπριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Έ. Ζαχαριάδου και τη Δ. Καλλή,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J.-P. Kerpenne, H. Støvlbæk, L. Flynn και την A. Steiblytė,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιουνίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 8, 25 και 29 της δεύτερης οδηγίας 77/91/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου [54, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ], για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων, με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες, όσον αφορά τη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 230) (στο εξής: δεύτερη οδηγία).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των Gerard Dowling, Padraig McManus, Piotr Skoczylas και Scotchstone Capital Fund Limited (στο εξής: Scotchstone) και, αφετέρου, του Minister for Finance (Υπουργός Οικονομικών, Ιρλανδία, στο εξής: Υπουργός) με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της από 26 Ιουλίου 2011 διαταγής του High Court (Ανώτατο

Δικαστήριο, Ιρλανδία) (στο εξής: διαταγή), με την οποία υποχρεώθηκε σε αύξηση του κεφαλαίου της και έκδοση, υπέρ του Υπουργού, νέων μετοχών για ποσό κατώτερο της ονομαστικής τους αξίας εταιρία της οποίας οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης είναι μέλη της διοικήσεως και μέτοχοι.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η δεύτερη οδηγία

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 2 της δεύτερης οδηγίας έχει ως εξής:

«[Γ]ια να εξασφαλισθεί μια ελάχιστη ισοδύναμη προστασία τόσο των μετόχων όσον και των πιστωτών των εταιριών αυτών, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εναρμονισθούν οι εθνικές διατάξεις, που αφορούν τη σύστασή τους και τη διατήρηση, την αύξηση και τη μείωση του κεφαλαίου τους».

- 4 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Οι μετοχές δεν δύνανται να εκδίδονται για ποσό κατώτερο από την ονομαστική τους αξία ή, σε περίπτωση ελλείψεως ονομαστικής αξίας, από τη λογιστική τους αξία.»

- 5 Το άρθρο 25 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Κάθε αύξηση του κεφαλαίου πρέπει να αποφασίζεται από τη γενική συνέλευση. Η απόφαση αυτή καθώς και η πραγματοποίηση της αυξήσεως του αναληφθέντος κεφαλαίου, δημοσιεύονται [...].

2. Πάντως, το καταστατικό, η ιδρυτική πράξη ή η γενική συνέλευση, της οποίας η απόφαση πρέπει να δημοσιευθεί σύμφωνα με την παράγραφο 1, μπορούν να επιτρέπουν την αύξηση του καλυφθέντος κεφαλαίου λαμβάνοντας πρόνοια ώστε το ανώτατο ποσό να μην είναι μεγαλύτερο από το ποσό που τυχόν προβλέπει ο νόμος. Το εξουσιοδοτημένο για το σκοπό αυτό όργανο της εταιρείας αποφασίζει, κατά περίπτωση, να αυξήσει το καλυφθέν κεφάλαιο στα όρια του ποσού που ορίστηκε. Η εξουσία αυτή του οργάνου έχει ανώτατη διάρκεια πέντε χρόνων και μπορεί να ανανεωθεί μία ή περισσότερες φορές από τη γενική συνέλευση για χρονικό διάστημα, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε χρόνια για κάθε ανανέωση.

3. Όταν υπάρχουν περισσότερες κατηγορίες μετόχων, η απόφαση της γενικής συνελεύσεως για αύξηση του κεφαλαίου, που προβλέπεται στην παράγραφο 1 ή την έγκριση αυξήσεως του κεφαλαίου που αναφέρεται στην παράγραφο 2, υποβάλλεται σε χωριστή ψηφοφορία τουλάχιστον για κάθε κατηγορία μετόχων, τα δικαιώματα των οποίων επηρεάζει η ενέργεια αυτή.

4. Το άρθρο αυτό ισχύει για την έκδοση όλων των τίτλων που είναι μετατρέψιμοι σε μετοχές ή συνοδεύονται από το δικαίωμα αναλήψεως μετοχών, όχι όμως για τη μετατροπή των τίτλων και την άσκηση του δικαιώματος αναλήψεως.»

- 6 Το άρθρο 29 της δεύτερης οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Κατά την αύξηση του καλυφθέντος κεφαλαίου με εισφορές σε μετρητά, οι μετοχές πρέπει να προσφερθούν κατά προτίμηση στους μετόχους ανάλογα με το τμήμα του κεφαλαίου, που αντιπροσωπεύουν οι μετοχές τους.

[...]

4. Το δικαίωμα προτιμήσεως δεν επιτρέπεται να περιορισθεί ή να αποκλεισθεί από το καταστατικό ή τη συστατική πράξη. Αυτό είναι πάντως δυνατό με απόφαση της γενικής συνέλευσεως. Το διοικητικό όργανο ή η διεύθυνση έχει την υποχρέωση να παρουσιάσει στη συνέλευση γραπτή έκθεση, η οποία να αναφέρει τους λόγους περιορισμού ή αποκλεισμού του δικαιώματος προτιμήσεως και να δικαιολογεί την τιμή εκδόσεως που προτείνεται. Η συνέλευση αποφαινεται σύμφωνα με τους κανόνες απαρτίας και πλειοψηφίας που ορίζονται στο άρθρο 40. Η απόφασή της δημοσιεύεται [...].

5. Η νομοθεσία κράτους μέλους μπορεί να προβλέπει ότι το καταστατικό, η συστατική πράξη ή η γενική συνέλευση που αποφαινεται σύμφωνα με τους κανόνες απαρτίας, πλειοψηφίας και δημοσιότητας που προβλέπονται στην παράγραφο 4, μπορούν να παρέχουν την εξουσία περιορισμού ή αποκλεισμού του δικαιώματος προτιμήσεως στο όργανο της εταιρίας, το οποίο είναι εξουσιοδοτημένο να αποφασίζει την αύξηση του καλυφθέντος κεφαλαίου χωρίς το τελευταίο να υπερβεί το εγκεκριμένο κεφάλαιο. Η εξουσία αυτή δεν μπορεί να έχει διάρκεια μεγαλύτερη από εκείνη της εξουσίας που προβλέπει το άρθρο 25 παράγραφος 2.

6. Οι παράγραφοι 1 μέχρι 5 ισχύουν για την έκδοση όλων των τίτλων που είναι μετατρέψιμοι σε μετοχές ή συνοδεύονται από το δικαίωμα αναλήψεως μετοχών, όχι όμως για τη μετατροπή των τίτλων και την άσκηση του δικαιώματος αναλήψεως.»

Η οδηγία 2001/24/EK

- 7 Η οδηγία 2001/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Απριλίου 2001 (ΕΕ 2001, L 125, σ. 15), για την εξυγίανση και την εκκαθάριση των πιστωτικών ιδρυμάτων, σκοπό έχει, όπως προκύπτει από την αιτιολογική της σκέψη 6, να καθιερώσει την αμοιβαία αναγνώριση, εκ μέρους των κρατών μελών, των μέτρων που λαμβάνει έκαστο εξ αυτών προς αποκατάσταση της βιωσιμότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία έχει χορηγήσει άδεια. Προς τον σκοπό αυτόν, τα άρθρα 3, 9 και 10 της ίδιας οδηγίας ορίζουν ότι τα ληφθέντα από τις αρχές του κράτους μέλους καταγωγής μέτρα εξυγιάνσεως και εκκαθαρίσεως απαιτείται να παράγουν, σε όλα τα λοιπά κράτη μέλη, τα αποτελέσματα που προβλέπει η νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους.

Ο κανονισμός 407/2010/ΕΕ

- 8 Ο κανονισμός 407/2010/ΕΕ του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2010, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού μηχανισμού χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (ΕΕ 2010, L 118, σ. 1), εκδόθηκε βάσει του άρθρου 122, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Οι αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 του κανονισμού αυτού έχουν ως εξής:

«(4) Η επιδείνωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης οδήγησε σε σοβαρή χειροτέρευση των όρων δανεισμού διαφόρων κρατών μελών της ζώνης του ευρώ που δεν εξηγείται από τα βασικά οικονομικά μεγέθη. Στο σημείο αυτό, η παρούσα κατάσταση, εάν δεν αντιμετωπισθεί επείγοντως, θα μπορούσε να αποτελέσει σοβαρή απειλή για τη σταθερότητα, την ενότητα και την ακεραιότητα της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της.

(5) Για να αντιμετωπιστεί αυτή η έκτακτη κατάσταση που εκφεύγει από τον έλεγχο των κρατών μελών, φαίνεται αναγκαίο να δημιουργηθεί αμέσως ένας ενωσιακός μηχανισμός σταθεροποίησης για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο μηχανισμός αυτός θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στην Ένωση να αντιδρά με συντονισμένο, γρήγορο και αποτελεσματικό τρόπο στις ιδιαίτερες δυσκολίες ενός συγκεκριμένου κράτους μέλους της ζώνης του ευρώ. Η ενεργοποίησή του θα γίνεται στο πλαίσιο κοινής στήριξης ΕΕ/Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ).»

9 Το άρθρο 1 του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο παρών κανονισμός θεσπίζει τους όρους και τις διαδικασίες, υπό τις οποίες μπορεί να χορηγηθεί χρηματοδοτική ενίσχυση της Ένωσης σε κράτος μέλος της ζώνης του ευρώ το οποίο αντιμετωπίζει ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρή οικονομική ή δημοσιονομική διαταραχή, οφειλόμενη σε έκτακτες περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχό του, λαμβανομένης υπόψη της πιθανής εφαρμογής του υπάρχοντος μηχανισμού παροχής μεσοπρόθεσμης στήριξης στα κράτη μέλη που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ, ο οποίος θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) [...] 332/2002 [του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2002, για τη θέσπιση ενός μηχανισμού μεσοπρόθεσμης οικονομικής στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 53, σ. 1)].»

10 Το άρθρο 3 του κανονισμού 407/2010 έχει ως εξής:

«1. Το κράτος μέλος που επιθυμεί να λάβει χρηματοδοτική ενίσχυση της Ένωσης διαβουλεύεται με την Επιτροπή σε συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) με στόχο [την] εκτίμηση των χρηματοδοτικών αναγκών του και υποβάλλει σχέδιο προγράμματος οικονομικής και δημοσιονομικής προσαρμογής στην Επιτροπή και στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή.

2. Η χρηματοδοτική ενίσχυση της Ένωσης χορηγείται με απόφαση εκδιδόμενη από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία βάσει προτάσεως της Επιτροπής.

3. Η απόφαση για τη χορήγηση δανείου αναφέρει:

α) το ποσό, τη μέση διάρκεια, τον τύπο υπολογισμού του κόστους, τον μέγιστο αριθμό δόσεων, την περίοδο διαθεσιμότητας της χρηματοδοτικής ενίσχυσης της Ένωσης και τους λοιπούς λεπτομερείς κανόνες που χρειάζονται για την υλοποίηση της ενίσχυσης·

β) τους όρους γενικής οικονομικής πολιτικής υπό τους οποίους χορηγείται η χρηματοδοτική ενίσχυση της Ένωσης, με στόχο την επάνοδο του δικαιούχου κράτους μέλους σε υγιή οικονομική ή δημοσιονομική κατάσταση και την αποκατάσταση της ικανότητάς του να χρηματοδοτείται από τις χρηματοπιστωτικές αγορές, οι οποίοι όροι θα καθοριστούν από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεως με την ΕΚΤ· και

γ) έγκριση του προγράμματος προσαρμογής που καταρτίστηκε από το δικαιούχο κράτος μέλος για την εκπλήρωση των οικονομικών όρων υπό τους οποίους χορηγείται η χρηματοδοτική ενίσχυση της Ένωσης.

[...]

5. Η Επιτροπή και το δικαιούχο κράτος μέλος συνάπτουν μνημόνιο συμφωνίας, στο οποίο αναλύονται λεπτομερώς οι όροι της γενικής οικονομικής πολιτικής που έχουν τεθεί από το Συμβούλιο. Η Επιτροπή κοινοποιεί το μνημόνιο συμφωνίας προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.»

Η εκτελεστική απόφαση 2011/77/ΕΕ

11 Η εκτελεστική απόφαση 2011/77/ΕΕ του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 2010, σχετικά με την παροχή ενωσιακής χρηματοδοτικής συνδρομής στην Ιρλανδία (ΕΕ 2011, L 30, σ. 34), όπως τροποποιήθηκε με την εκτελεστική απόφαση 2011/326/ΕΕ του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2011 (ΕΕ

2011, L 147, σ. 17) (στο εξής: εκτελεστική απόφαση 2011/77), έχει ως βάση, μεταξύ άλλων, το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 407/2010. Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 3 της αποφάσεως αυτής έχουν ως εξής:

- «(1) Η Ιρλανδία πρόσφατα αντιμετώπισε αυξημένες πιέσεις στις χρηματοοικονομικές αγορές, λόγω των αυξανόμενων ανησυχιών όσον αφορά τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών της Ιρλανδίας μετά τα εκτενή μέτρα κρατικής στήριξης του εξασθενημένου χρηματοοικονομικού τομέα. Λόγω του υπερβολικού του ανοίγματος στους τομείς των ακινήτων και των κατασκευαστικών έργων, το εγχώριο τραπεζικό σύστημα σημείωσε μεγάλες ζημιές μετά την κατάρρευση των τομέων αυτών. Η τρέχουσα κρίση στον οικονομικό και στον τραπεζικό τομέα είχε δραματικές επιπτώσεις και στα δημόσια οικονομικά της χώρας, επιτείνοντας τον αντίκτυπο της ύφεσης. [...] Τα μέτρα στήριξης του τραπεζικού τομέα, μεταξύ των οποίων και σημαντικές εισφορές κεφαλαίων, συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στην επιδείνωση της κατάστασης των δημόσιων οικονομικών. Επί του παρόντος η αγορά ανησυχεί κατά κύριο λόγο μήπως, εξαιτίας της κρίσης, η φερεγγυότητα του ιρλανδικού κράτους έχει συνδεθεί πλέον άρρηκτα με αυτήν του τραπεζικού συστήματος. Οι ανησυχίες αυτές έχουν οδηγήσει σε κατακόρυφη αύξηση της απόδοσης των κρατικών ομολόγων της Ιρλανδίας, ενώ παράλληλα το εγχώριο τραπεζικό σύστημα, σε ό,τι αφορά τη χρηματοδότησή του, έχει στην πράξη αποκοπεί από τη διεθνή αγορά.
- (2) Λόγω της σοβαρής αυτής οικονομικής και χρηματοοικονομικής διατάραξης που προκλήθηκε από εξαιρετικά συμβάντα που δεν ελέγχει η κυβέρνηση της χώρας, οι ιρλανδικές αρχές ζήτησαν επίσημα χρηματοδοτική συνδρομή από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη μέλη το νόμισμα των οποίων είναι το ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) στις 21 Νοεμβρίου 2010, με σκοπό τη στήριξη της επανόδου της οικονομίας σε βιώσιμα επίπεδα ανάπτυξης, τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος και την εξασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας στην Ένωση και στη ζώνη του ευρώ. Στις 28 Νοεμβρίου 2010, επιτεύχθηκε συμφωνία σε τεχνικό επίπεδο σχετικά με εκτενή δέσμη μέτρων πολιτικής για την περίοδο 2010-2013.
- (3) Το σχέδιο προγράμματος οικονομικής και δημοσιονομικής προσαρμογής [...], που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, αποβλέπει στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης της χρηματοοικονομικής αγοράς έναντι του ιρλανδικού τραπεζικού τομέα και του ιρλανδικού κράτους, ούτως ώστε να μπορέσει η οικονομία να επανέλθει σε φάση βιώσιμης ανάπτυξης. Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί, το πρόγραμμα περιλαμβάνει τρία κύρια στοιχεία. Πρώτον, μια στρατηγική για τον χρηματοοικονομικό τομέα που περιλαμβάνει σημαντική σμίκρυνση, απομόχλευση και αναδιοργάνωση του τραπεζικού τομέα, η οποία συμπληρώνεται από κατάλληλη ανακεφαλαιοποίηση στον βαθμό που είναι αναγκαία. [...]»

12 Το άρθρο 1 της εν λόγω αποφάσεως ορίζει:

«1. Η Ένωση θέτει στη διάθεση της Ιρλανδίας δάνειο ανώτατου ύψους 22,5 δισεκατ[ομμυρίων] ευρώ, μέγιστης μέσης [προθεσμίας εξόφλησης] 7,5 ετών.

[...]

4. Η πρώτη δόση αποδεσμεύεται με την επιφύλαξη της έναρξης ισχύος της συμφωνίας χορήγησης δανείου και [του μνημονίου κατανόησης σχετικά με την ειδική δεσμευτική οικονομική πολιτική που συνάπτονται μεταξύ της Επιτροπής και της Ιρλανδίας]. Περαιτέρω αποδεσμεύσεις δανείων προϋποθέτουν ευνοϊκή τριμηνιαία εκτίμηση από την Επιτροπή, σε διαβούλευση με την [Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)], της συμμόρφωσης της Ιρλανδίας προς τους γενικούς όρους οικονομικής πολιτικής, όπως ορίζονται στην παρούσα απόφαση και στο μνημόνιο κατανόησης.»

13 Το άρθρο 3 της εκτελεστικής αποφάσεως 2011/77 ορίζει τα εξής:

«1. Με την παρούσα απόφαση εγκρίνεται το πρόγραμμα οικονομικής και δημοσιονομικής προσαρμογής [...] που κατήρτισαν οι ιρλανδικές αρχές.

2. Η εκταμίευση κάθε περαιτέρω δόσης πραγματοποιείται υπό την προϋπόθεση της ικανοποιητικής εκτέλεσης του προγράμματος που θα περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σταθερότητας της Ιρλανδίας, στο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και, ειδικότερα, των ειδικών όρων οικονομικής πολιτικής που καθορίζονται στο μνημόνιο κατανόησης. Σε αυτούς συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, τα μέτρα που προβλέπονται στις παραγράφους 4 έως 9 του παρόντος άρθρου.

[...]

4. Τα μέτρα που προσδιορίζονται κατωτέρω στις παραγράφους 7 έως 9 λαμβάνονται από την Ιρλανδία πριν από τα τέλη του αναφερόμενου έτους. Οι ακριβείς προθεσμίες για την περίοδο 2011-2013 καθορίζονται στο μνημόνιο κατανόησης. [...]

5. Προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στον χρηματοοικονομικό τομέα, η Ιρλανδία αναλαμβάνει την επαρκή ανακεφαλαιοποίηση, την ταχεία απομόχλευση και την πλήρη αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος, όπως ορίζεται στο μνημόνιο κατανόησης. Συναφώς, η Ιρλανδία αναπτύσσει και συμφωνεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ ως προς μια στρατηγική για τη μελλοντική διάρθρωση, λειτουργία και βιωσιμότητα των ιρλανδικών πιστωτικών ιδρυμάτων η οποία θα προσδιορίσει τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλιστεί ότι μπορούν να λειτουργούν χωρίς περαιτέρω κρατική στήριξη. [...]

[...]

7. Η Ιρλανδία θεσπίζει τα ακόλουθα μέτρα μέσα στο 2011, σύμφωνα με προδιαγραφές του μνημονίου κατανόησης:

[...]

ζ) ανακεφαλαιοποίηση των ημεδαπών τραπεζών έως το τέλος Ιουλίου του 2011 (με την επιφύλαξη των κατάλληλων προσαρμογών για αναμενόμενες πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων στην περίπτωση της Irish Life & Permanent) σύμφωνα με τα ευρήματα των ΑΠΕΡ και ΑΠΕΚΕ του 2011 [ανασκόπηση της προληπτικής εκτίμησης της κεφαλαιακής επάρκειας και ανασκόπηση της προληπτικής εκτίμησης της ρευστότητας για το 2011], όπως ανακοινώθηκαν από την Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας στις 31 Μαρτίου 2011·

[...]».

Το ιρλανδικό δίκαιο

14 Ο Credit Institutions (Stabilisation) Act 2010 (νόμος του 2010 περί σταθεροποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων, στο εξής: νόμος του 2010) έχει ως σκοπό, σύμφωνα με το άρθρο του 4, μεταξύ άλλων:

«α) να αντιμετωπίσει τα σοβαρά και συνεχιζόμενα προβλήματα που διέρχεται η οικονομία και τα χρηματοπιστωτικά συστήματα, καθώς και τη συνεχιζόμενη σοβαρή απειλή κατά της σταθερότητας ορισμένων εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων και του χρηματοπιστωτικού συστήματος εν γένει,

b) να υλοποιήσει την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων προκειμένου να επιτύχει την χρηματοοικονομική σταθεροποίηση των ιδρυμάτων αυτών και την αναδιάρθρωσή τους (κατά τρόπο σύμφωνο προς τους κανόνες της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων) στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου ανάκαμψης 2011-2014 και του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΔΝΤ για την οικονομική στήριξη της Ιρλανδίας.

[...]»

15 Το άρθρο 7 του ως άνω νόμου ορίζει τα εξής:

«(1) Με την επιφύλαξη των σημείων (2) και (4), ο Υπουργός μπορεί να προτείνει την έκδοση διαταγής με την οποία επιβάλλεται σε ορισμένο ίδρυμα να προβεί (εντός ορισμένης προθεσμίας), ή να μην προβεί (επί ορισμένο διάστημα), σε πράξη ή σειρά πράξεων που όλες μαζί προορίζονται να επιτύχουν συγκεκριμένο σκοπό, συμπεριλαμβανομένων, όλως ενδεικτικώς, μιας ή περισσότερων από τις εξής πράξεις:

a) υπό την επιφύλαξη τυχόν εκ του νόμου ή εκ συμβάσεως δικαιωμάτων προαιρέσεως, [...], έκδοση μετοχών υπέρ του Υπουργού ή άλλου προσώπου οριζόμενου από τον Υπουργό υπό τους όρους που αυτός προσδιορίζει στο σχέδιο διαταγής και σε τιμή που ο ίδιος ορίζει·

[...]

c) αύξηση του εγκεκριμένου μετοχικού κεφαλαίου (συμπεριλαμβανομένης της αυξήσεως διά της δημιουργίας νέων κατηγοριών μετοχών) του οικείου ιδρύματος ώστε να του δοθεί η δυνατότητα να εκδώσει μετοχές υπέρ του Υπουργού ή προσώπου οριζόμενου από αυτόν,

d) τροποποίηση της συστατικής πράξεως και των καταστατικών εγγράφων του οικείου ιδρύματος [...].

[...]

(2) Ο Υπουργός δύναται να προτείνει σχέδιο διαταγής μόνον εφόσον, μετά από διαβούλευση με τον Διοικητή [της Κεντρικής Τράπεζας], εκτιμά ότι η έκδοση διαταγής με το προτεινόμενο περιεχόμενο είναι αναγκαία για την επίτευξη ενός από τους σκοπούς του παρόντος νόμου, ο οποίος πρέπει να κατονομάζεται στο σχέδιο διαταγής.

[...]»

16 Το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω νόμου έχει ως εξής:

«(1) Το συντομότερο δυνατό μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών που επιβάλλει το άρθρο 7 σχετικά με την έκδοση σχεδίου διαταγής, ο Υπουργός υποβάλλει μονομερώς στο High Court [(Ανώτατο Δικαστήριο)] αίτηση για την έκδοση ειδικής διαταγής (στο εξής: διαταγή) με το περιεχόμενο του αντίστοιχου σχεδίου διαταγής.

(2) Το High Court [(Ανώτατο Δικαστήριο)], κατά την ερήμην των ενδιαφερομένων εξέταση της αιτήσεως που υποβλήθηκε κατά την παράγραφο 1, εφόσον κρίνει ότι έχουν πληρωθεί οι προϋποθέσεις του άρθρου 7 και ότι η εκτίμηση του Υπουργού δυνάμει του εν λόγω άρθρου ήταν εύλογη και δεν ενέχει νομικό σφάλμα, εκδίδει διαταγή με το περιεχόμενο του υποβληθέντος σχεδίου διαταγής [...].»

- 17 Το άρθρο 11 του νόμου του 2010 ορίζει ότι το επίμαχο ίδρυμα, ή οποιοσδήποτε μέτοχός του, μπορεί με αίτησή του προς το High Court (Ανώτατο Δικαστήριο) να ζητήσει την ακύρωση της διαταγής. Το εν λόγω δικαστήριο δύναται να ακυρώσει τη διαταγή μόνον εφόσον κρίνει ότι δεν συντρέχει κάποια από τις προϋποθέσεις του άρθρου 7 του ίδιου ως άνω νόμου ή ότι η γνώμη του Υπουργού κατά την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού δεν ήταν εύλογη ή ενείχε νομικό σφάλμα.
- 18 Το άρθρο 47 του νόμου του 2010 ορίζει ότι στη διαταγή περιλαμβάνεται ρήτρα κατά την οποία ο Υπουργός δύναται να ασκεί οποιοδήποτε δικαίωμα μπορούν να ασκήσουν οι μέτοχοι του οικείου ιδρύματος κατά τη γενική συνέλευση.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 19 Η Permanent TSB plc, πρώην Irish Life and Permanent plc (στο εξής: ILP), είναι πιστωτικό ίδρυμα που δραστηριοποιείται στην Ιρλανδία.
- 20 Η Permanent TSB Group Holdings plc, πρώην Irish Life and Permanent Group Holdings plc (στο εξής: ILPGH), είναι ιρλανδική ανώνυμη εταιρία. Η ILPGH δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα. Κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα για την υπόθεση της κύριας δίκης, η εταιρία αυτή κατείχε το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της ILP.
- 21 Οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης είναι μέλη της διοικήσεως και μέτοχοι της ILPGH.
- 22 Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση που αντιμετώπισε η Ιρλανδία το 2008 είχε σοβαρό αντίκτυπο τόσο στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα των ιρλανδικών τραπεζών όσο και στη δημοσιονομική σταθερότητα του κράτους μέλους αυτού, οι οποίες ήταν αλληλένδετες λόγω του σχετικού μεγέθους του τραπεζικού τομέα σε σχέση με το μέγεθος της εθνικής οικονομίας, καθώς και του σημαντικού ύψους των εγγυήσεων που είχε παράσχει η Ιρλανδία για τις υποχρεώσεις των ημεδαπών τραπεζών κατά το έτος εκείνο.
- 23 Παρά τα μέτρα που έλαβε η Ιρλανδία για τη στήριξη του τραπεζικού τομέα, οι αγορές συνέχισαν να χάνουν την εμπιστοσύνη τους στις τράπεζες και η κατάσταση της οικονομίας του κράτους μέλους αυτού εξακολούθησε να επιδεινώνεται. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι ιρλανδικές αρχές κατάρτισαν πρόγραμμα οικονομικής και δημοσιονομικής προσαρμογής για το οποίο ζήτησαν στις 21 Νοεμβρίου 2010 τη χρηματοδοτική συνδρομή της Ένωσης. Με το πρόγραμμα αυτό, η Ιρλανδία ανέλαβε τη δέσμευση να αναδιαρθρώσει και να ανακεφαλαιοποιήσει τον τραπεζικό τομέα.
- 24 Με την εκτελεστική απόφαση 2011/77, το Συμβούλιο ενέκρινε το εν λόγω πρόγραμμα και έθεσε στη διάθεση του εν λόγω κράτους μέλους χρηματοδοτική συνδρομή της Ένωσης μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης, που είχε θεσπιστεί με τον κανονισμό 407/2010. Στις 16 Δεκεμβρίου 2010, η Ιρλανδία και η Επιτροπή συνήψαν μνημόνιο κατανόησης βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 4, της εν λόγω αποφάσεως (στο εξής: μνημόνιο κατανόησης). Το εν λόγω κράτος μέλος όφειλε, σύμφωνα τόσο με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε στο πλαίσιο του ως άνω μνημονίου κατανόησης όσο και με τις υποχρεώσεις υπείχε από το άρθρο 3, παράγραφοι 4, 5 και 7, στοιχείο ζ', της εν λόγω αποφάσεως, να ανακεφαλαιοποιήσει τις ημεδαπές τράπεζες μέχρι το τέλος του Ιουλίου 2011, επί τη βάση των πορισμάτων της ανασκόπησης της προληπτικής εκτίμησης της κεφαλαιακής επάρκειας και της ανασκόπησης της προληπτικής εκτίμησης της ρευστότητας που θα ανακοίνωνε η Central Bank of Ireland (Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας).
- 25 Η Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας ανακοίνωσε τα πορίσματα της στις 31 Μαρτίου 2011. Βάσει των πορισμάτων αυτών, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Ιρλανδίας με πράξη που εξέδωσε αυθημερόν όρισε ότι η ILP όφειλε να αυξήσει τα ίδια κεφάλαιά της κατά 4 δισεκατομμύρια ευρώ.

- 26 Τον Ιούλιο του 2011, ο Υπουργός υπέβαλε στους μετόχους της ILPGH πρόταση για τη διευκόλυνση της ανακεφαλαιοποίησης της ILP, μεταξύ άλλων, με εισφορά κεφαλαίου 2,7 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η πρόταση αυτή απορρίφθηκε από τη διεξαχθείσα στις 20 Ιουλίου 2011 έκτακτη γενική συνέλευση της ILPGH, η οποία έδωσε εντολή στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας να εξετάσει άλλες επιλογές για την ανακεφαλαιοποίηση και να ζητήσει, προς τον σκοπό αυτόν, παράταση της προθεσμίας ανακεφαλαιοποίησης που προέβλεπε η εκτελεστική απόφαση 2011/77.
- 27 Προς τον σκοπό της ανακεφαλαιοποίησης της ILP, ο Υπουργός κατάρτισε, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 7 και 9 του νόμου του 2010, σχέδιο διαταγής το οποίο υπέβαλε στο High Court (Ανώτατο Δικαστήριο). Το αιτούν δικαστήριο εξέδωσε τη διαταγή με το ζητηθέν περιεχόμενο, υποχρεώνοντας ως εκ τούτου την ILPGH να εκδώσει, έναντι εισφοράς κεφαλαίου 2,7 δισεκατομμυρίων ευρώ, νέες μετοχές υπέρ του Υπουργού με τιμή ανά μετοχή που καθόρισε ο ίδιος και η οποία ήταν κατά 10 % κατώτερη της μέσης τιμής της μετοχής της ως άνω εταιρίας κατά την 23η Ιουνίου 2011. Κατά συνέπεια, ο Υπουργός κατέστη, χωρίς απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων της ILPGH, κάτοχος του 99,2 % των μετοχών της εταιρίας. Επιπλέον, η εταιρεία διεγράφη από τον πίνακα των εισηγμένων στο ιρλανδικό Χρηματιστήριο και στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου.
- 28 Οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης προσέφυγαν ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου, βάσει του άρθρου 11 του νόμου του 2010, ζητώντας την ακύρωση της διαταγής. Ενώπιον του High Court (Ανώτατο Δικαστήριο) υποστήριξαν ότι η αύξηση κεφαλαίου που έγινε κατόπιν της διαταγής αυτής δεν συνάδει με τα άρθρα 8, 25 και 29 της δεύτερης οδηγίας, δεδομένου ότι πραγματοποιήθηκε χωρίς τη συναίνεση της γενικής συνέλευσης της ILPGH.
- 29 Ο Υπουργός, καθώς και οι ILPGH και ILP αντέκρουσαν την επιχειρηματολογία αυτή, επικαλούμενοι την οδηγία 2001/24, τον κανονισμό 407/2010, την εκτελεστική απόφαση 2011/77, τα άρθρα 49, 65, 107, 119, 120 και 126 ΣΛΕΕ, καθώς και διατάξεις του τίτλου VIII του μέρους III της ΣΛΕΕ. Κατά την άποψή τους, οι ως άνω διατάξεις του δικαίου της Ένωσης επιτρέπουν στην Ιρλανδία τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη διασφάλιση της ακεραιότητας του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος, παρά τις διατάξεις της δεύτερης οδηγίας. Βάσει, εξάλλου, των υποχρεώσεων που υπέχει από τον τίτλο VIII του μέρους III της ΣΛΕΕ και ιδίως από τα άρθρα 119 και 120, το εν λόγω κράτος μέλος έχει την υποχρέωση να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει τη σταθερότητα πιστωτικού ιδρύματος συστημικής σημασίας για την Ιρλανδία και την Ένωση.
- 30 Το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι κατά πάσα πιθανότητα η ILP δεν θα είχε μπορέσει να αντλήσει τα απαιτούμενα ίδια κεφάλαια 4 δισεκατομμυρίων ευρώ ούτε από ιδιώτες επενδυτές ούτε από τους παλαιούς μετόχους, μετά την απόρριψη στις 20 Ιουλίου 2011 από την έκτακτη γενική συνέλευση της ILPGH της προτάσεως του Υπουργού για ανακεφαλαιοποίηση. Κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, αν δεν είχε γίνει η ανακεφαλαιοποίηση εντός της προθεσμίας που προέβλεπε η εκτελεστική απόφαση 2011/77, θα ακολουθούσε πτώχευση της ILP, συνεπεία μαζικών αναλήψεων των καταθέσεων, αιτήσεων αποπληρωμής διαφόρων ομολόγων ή κατόπιν διακοπής της χρηματοδότησεως στο πλαίσιο του συστήματος έκτακτης ενισχύσεως σε ρευστότητα, ή λόγω ενός συνδυασμού ορισμένων ή όλων αυτών των ενδεχομένων.
- 31 Επιπλέον, το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι τυχόν πτώχευση της ILP θα είχε ως αποτέλεσμα όχι μόνο την πλήρη απώλεια της αξίας των μετοχών για τους μετόχους αλλά επίσης και σημαντικές επιπτώσεις για την Ιρλανδία. Ως προς το σημείο αυτό, αναφέρεται ειδικότερα στο ενδεχόμενο μαζικής αναλήψεως καταθέσεων από τις ημεδαπές τράπεζες και συνακόλουθης ενεργοποίησης της κρατικής εγγυήσεως που είχε παρασχεθεί στην ILP, καθώς και πλήρους ή μερικής αναστολής χρηματοδότησεως προς το εν λόγω κράτος στο πλαίσιο του προγράμματος οικονομικής και δημοσιονομικής προσαρμογής λόγω μη συμμορφώσεως με τους όρους του. Οι αρνητικές συνέπειες για την Ιρλανδία θα είχαν, κατά πάσα πιθανότητα, καταστήσει σοβαρότερη την απειλή για τη δημοσιονομική σταθερότητα άλλων κρατών μελών καθώς και της Ένωσης.

32 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το High Court (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Λαμβανομένων υπόψη:

(i) της [δεύτερης οδηγίας]·

(ii) της οδηγίας [2001/24]·

(iii) των υποχρεώσεων του Ιρλανδικού Δημοσίου με βάση τις διατάξεις της Συνθήκης [ΛΕΕ] και ιδίως των άρθρων 49, 65, 107, 120 και του τίτλου VIII του τρίτου μέρους αυτής·

(iv) των υποχρεώσεων του Ιρλανδικού Δημοσίου με βάση το πρόγραμμα οικονομικής στήριξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΔΝΤ·

(v) των προβλεπόμενων στην εκτελεστική απόφαση 2011/77, που εκδόθηκε βάσει του κανονισμού 407/2010·

«(1) Απαγορεύει η [δεύτερη οδηγία] υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, περιλαμβανομένων των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, την έκδοση [δ]ιαταγής δυνάμει του άρθρου 9 του νόμου του 2010, κατόπιν εκτιμήσεως του υπουργού ότι η έκδοσή της είναι αναγκαία, εάν η εν λόγω διαταγή έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του κεφαλαίου μιας εταιρίας χωρίς την έγκριση της γενικής συνελεύσεως· τη χωρίς την έγκριση της γενικής συνελεύσεως παράδοση νέων μετοχών χωρίς προηγούμενη προσφορά τους κατά προτεραιότητα στους παλαιούς μετόχους· τη μείωση της ονομαστικής αξίας των μετοχών της εταιρίας χωρίς την έγκριση της γενικής συνελεύσεως και, προκειμένου να υλοποιηθούν τα ανωτέρω, την τροποποίηση των καταστατικών εγγράφων της εταιρίας χωρίς την έγκριση της γενικής συνελεύσεως;

(2) Αντιβαίνει η διαταγή την οποία εξέδωσε το High Court [(Ανώτατο Δικαστήριο)], δυνάμει του άρθρου 9 του νόμου του 2010 σχετικά με την ILPGH και την ILP στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;»

Επί των αιτήσεων επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας και διεξαγωγής αποδείξεων

33 Μετά την ανάπτυξη των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, ο P. Skoczylas, υπέβαλε στις 25 Αυγούστου 2016, αίτηση επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Με δικόγραφο που περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου την ίδια ως άνω ημερομηνία, η Scotchstone υπέβαλε αίτηση με πανομοιότυπο περιεχόμενο καθώς και αίτηση διεξαγωγής αποδείξεων δυνάμει του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

34 Προς στήριξη των αιτήσεών τους, οι ως άνω προσφεύγοντες της κύριας δίκης υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η απόφαση της 19ης Ιουλίου 2016, Kotnik κ.λπ. (C-526/14, EU:C:2016:570), καθώς και στοιχεία τα οποία διαφοροποιούν την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή από την υπόθεση της κύριας δίκης, δεν συζητήθηκαν μεταξύ των ενδιαφερομένων.

35 Με δικόγραφο το οποίο περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 6 Σεπτεμβρίου 2016, η Scotchstone συμπλήρωσε την αιτιολογία της αιτήσεώς της για επανάληψη της διαδικασίας, επικαλούμενη την απόφαση της Επιτροπής της 30ής Αυγούστου 2016, με την οποία διαπιστώθηκε ότι τα φορολογικά πλεονεκτήματα 13 δισεκατομμυρίων ευρώ που είχε παράσχει η Ιρλανδία στην Apple από το 2003 έως το 2014 δεν συμβιβάζονταν με τους κανόνες της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων. Υπό το πρίσμα της αποφάσεως αυτής, η Scotchstone υποστηρίζει ότι, κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα για την υπόθεση της κύριας δίκης, η Ιρλανδία είχε στη διάθεσή της άλλους οικονομικούς

πόρους, πέραν εκείνων που προέκυπταν από τη χρηματοδοτική συνδρομή της Ένωσης, για να άρει τη σοβαρή διαταραχή της οικονομίας της. Οι εν λόγω άλλοι οικονομικοί πόροι παρείχαν στο κράτος μέλος αυτό τη δυνατότητα να ανακεφαλαιοποιήσει την ILP με τη συμφωνία της γενικής συνελεύσεως της ILPGH και τηρουμένων των διατάξεων της δεύτερης οδηγίας.

- 36 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτισθεί επαρκώς ή όταν, προς επίλυση της διαφοράς, το Δικαστήριο χρειάζεται να στηριχθεί σε επιχείρημα επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων ή των κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενδιαφερομένων.
- 37 Σύμφωνα με το άρθρο 64, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, εκδίδει διάταξη που καθορίζει τα αποδεικτικά μέσα και τα προς απόδειξη περιστατικά.
- 38 Εν προκειμένω, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, εκτιμά ότι έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί επί της ενώπιόν του αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και ότι αυτή δεν χρειάζεται να εξετασθεί υπό το πρίσμα επιχειρήματος το οποίο δεν έχει συζητηθεί ενώπιόν του.
- 39 Ως εκ τούτου, οι αιτήσεις του P. Skoczylas και της Scotchstone πρέπει να απορριφθούν.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 40 Επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι, μολονότι από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι αυτή αφορά την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 1, καθώς και των άρθρων 25 και 29 της δεύτερης οδηγίας, εντούτοις από τα εκτιθέμενα στην εν λόγω αίτηση δεν καθίσταται δυνατός ο προσδιορισμός άλλων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στις οποίες θα μπορούσε ενδεχομένως να αντιβαίνει, κατά το αιτούν δικαστήριο, μέτρο όπως η επίμαχη διαταγή.
- 41 Κατά το άρθρο 8 της δεύτερης οδηγίας, οι μετοχές δεν δύνανται να εκδίδονται για ποσό κατώτερο από την ονομαστική τους αξία ή, σε περίπτωση ελλείψεως ονομαστικής αξίας, από τη λογιστική τους αξία. Το άρθρο 25 της ίδιας οδηγίας ορίζει ότι, κατ' αρχήν, κάθε αύξηση του κεφαλαίου ορισμένης εταιρίας πρέπει να αποφασίζεται από τη γενική συνέλευσή της. Το άρθρο 29 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει, κατ' ουσίαν, ότι, σε περίπτωση αυξήσεως κεφαλαίου, οι μετοχές πρέπει να προσφερθούν κατά προτίμηση στους παλαιούς μετόχους.
- 42 Όσον αφορά την επίμαχη διαταγή, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι συνέπειά της ήταν η έκδοση μετοχών της ILPGH για ποσό κατώτερο από την ονομαστική τους αξία, καθώς και η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με αποκλεισμό του δικαιώματος προτιμήσεως χωρίς τη συναίνεση της γενικής συνελεύσεως της εταιρίας αυτής. Δεν αμφισβητείται συνεπώς ότι δεν τηρήθηκαν εν προκειμένω οι διατάξεις που εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη.
- 43 Υπό τις συνθήκες αυτές πρέπει να γίνει δεκτό ότι με τα υποβληθέντα δύο ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 8, παράγραφος 1, καθώς και τα άρθρα 25 και 29 της δεύτερης οδηγίας έχουν την έννοια ότι αντίκεινται σε μέτρο, όπως η επίμαχη διαταγή στην κύρια δίκη, το οποίο, αφενός, εκδίδεται στο πλαίσιο σοβαρής διαταραχής της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος κράτους μέλους που απειλεί την οικονομική σταθερότητα της Ένωσης, και, αφετέρου, συνεπάγεται την αύξηση του κεφαλαίου ανώνυμης εταιρίας, χωρίς τη συναίνεση της γενικής συνελεύσεώς της, με την έκδοση νέων μετοχών για ποσό κατώτερο της ονομαστικής τους αξίας και με αποκλεισμό του δικαιώματος προτιμήσεως των παλαιών μετόχων.

- 44 Ως προς το ζήτημα αυτό, από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι η διαταγή εκδόθηκε εν μέσω της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης η οποία είχε ως συνέπεια την παροχή το 2008 από την Ιρλανδία εγγυήσεων σημαντικού ύψους στις ημεδαπές τράπεζες που είχαν πληγεί από την κρίση και την υποβολή, στο τέλος του 2010, όταν η οικονομική κατάσταση των τραπεζών αυτών συνέχισε να επιδεινώνεται και απειλούσε την οικονομική σταθερότητα του κράτους μέλους αυτού, αιτήματος εκ μέρους του εν λόγω κράτους μέλους για χρηματοδοτική συνδρομή από την Ένωση με ταυτόχρονη ανάληψη της δεσμεύσεως για αναδιάρθρωση και ανακεφαλαιοποίηση του εγχώριου τραπεζικού τομέα.
- 45 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η σοβαρή αυτή διαταραχή της εθνικής οικονομίας κατέστησε αναγκαία, λόγω της αδυναμίας της ILP να προβεί η ίδια στην ανακεφαλαιοποίηση έως το τέλος του Ιουλίου του 2011 κατά τα προβλεπόμενα στο μνημόνιο κατανόησης, την παρέμβαση του Ιρλανδικού Δημοσίου προκειμένου να αποτραπεί πτώχευση της εταιρίας αυτής, όπερ θα αποτελούσε απειλή για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα τόσο του κράτους μέλους αυτού όσο και άλλων κρατών μελών και της Ένωσης.
- 46 Η ανακεφαλαιοποίηση των ημεδαπών τραπεζών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν η ILP, έως την 31η Ιουλίου 2011 προβλεπόταν επίσης στο άρθρο 1, παράγραφος 4, και στο άρθρο 3, παράγραφοι 2, 4, 5 και 7, στοιχείο ζ', της εκτελεστικής αποφάσεως 2011/77 ως προϋπόθεση για την καταβολή στην Ιρλανδία της χρηματοδοτικής συνδρομής της Ένωσης. Η χρηματοδοτική αυτή συνδρομή αποτελεί, σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 καθώς και το άρθρο 1 του κανονισμού 407/2010 –ο οποίος με τη σειρά του έχει εκδοθεί βάσει του άρθρου 122, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ το οποίο σκοπό έχει μεταξύ άλλων την αντιμετώπιση «έκτακτ[ων] περιστάσε[ων]»– μέτρο έκτακτης ανάγκης για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της Ένωσης.
- 47 Ομολογουμένως, για την ανακεφαλαιοποίηση της ILP, επιβλήθηκε με τη διαταγή η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της ILPGH. Εντούτοις, το άρθρο 3, παράγραφος 7, στοιχείο ζ', της εκτελεστικής αποφάσεως 2011/77 προβλέπει την ανακεφαλαιοποίηση ημεδαπών τραπεζών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν και η ILP, χωρίς να διευκρινίζει τα μέσα που έπρεπε να χρησιμοποιηθούν προς τον σκοπό αυτόν. Ως εκ τούτου, οι ιρλανδικές αρχές δεν υποχρεούνταν να ενισχύσουν απευθείας το μετοχικό κεφάλαιο της ILP, αλλά είχαν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν την ανακεφαλαιοποίηση αυτή μέσω της αυξήσεως του κεφαλαίου της ILPGH.
- 48 Επιπλέον, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 30 και 31 της παρούσας αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο έκρινε, κατόπιν σταθμίσεως των εμπλεκόμενων συμφερόντων, ότι μετά την απόφαση που έλαβε η έκτακτη γενική συνέλευση της ILPGH, της 20ής Ιουλίου 2011, να απορρίψει την πρόταση του Υπουργού για ανακεφαλαιοποίηση, η επίμαχη διαταγή ήταν το μόνο μέσο με το οποίο μπορούσε να διασφαλιστεί η εντός της οριζόμενης από την εκτελεστική απόφαση 2011/77 προθεσμίας ανακεφαλαιοποίηση της ILP, η οποία ήταν αναγκαία για να αποτραπεί η πτώχευση του πιστωτικού αυτού ιδρύματος και να προληφθεί το ενδεχόμενο σοβαρών κινδύνων για την οικονομική σταθερότητα της Ένωσης.
- 49 Η δεύτερη οδηγία έχει ως σκοπό, κατά τη δεύτερη αιτιολογική της σκέψη, να εξασφαλίσει μια ελάχιστη ισοδύναμη προστασία τόσο των μετόχων όσον και των πιστωτών των ανωνύμων εταιριών. Ειδικότερα, όπως επισήμαναν τόσο οι ILPGH και ILP όσο και η Ιρλανδία με τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν στο Δικαστήριο, τα μέτρα που προβλέπει η δεύτερη οδηγία όσο για τη σύστασή των εταιριών αυτών όσο και για τη διατήρησή, την αύξησή και τη μείωσή του κεφαλαίου τους διασφαλίζουν την εν λόγω προστασία έναντι των αποφάσεων των οργάνων των εν λόγω εταιριών και αφορούν, επομένως, τη συνήθη λειτουργία τους (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2016, Kotnik κ.λπ., C-526/14, EU:C:2016:570, σκέψεις 86 και 87).
- 50 Εντούτοις, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 44 έως 48 της παρούσας αποφάσεως, η επίμαχη διαταγή δεν αποτελεί απόφαση οργάνου ανώνυμης εταιρίας στο πλαίσιο της συνήθους λειτουργίας της, αλλά εξαιρετικό μέτρο των εθνικών αρχών με σκοπό την αποτροπή, μέσω αυξήσεως κεφαλαίου, της

πτώχευσεως τέτοιας εταιρίας, όπερ, κατά το αιτούν δικαστήριο, αποτελούσε απειλή για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα της Ένωσης. Πλην όμως, η προστασία που παρέχει η δεύτερη οδηγία στους μετόχους και τους πιστωτές ανώνυμης εταιρίας όσον αφορά το μετοχικό της κεφάλαιο δεν καταλαμβάνει εθνικό μέτρο το οποίο εκδίδεται στο πλαίσιο σοβαρής διαταραχής της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος κράτους μέλους και σκοπό έχει να αντιμετωπίσει συστημική απειλή για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα της Ένωσης, λόγω της ανεπάρκειας των ιδίων πόρων της συγκεκριμένης εταιρίας.

- 51 Συνεπώς, δεν αντιβαίνει στις διατάξεις της δεύτερης οδηγίας εξαιρετικό μέτρο που αφορά το μετοχικό κεφάλαιο ανώνυμης εταιρίας, όπως η επίμαχη διαταγή, το οποίο οι εθνικές αρχές έλαβαν σε περίπτωση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος κράτους μέλους, χωρίς την έγκριση της γενικής συνελεύσεως της εταιρίας αυτής και με σκοπό την αποτροπή συστημικού κινδύνου και τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της Ένωσης (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2016, *Kotnik* κ.λπ., C-526/14, EU:C:2016:570, σκέψεις 88 έως 90).
- 52 Ο ενδεχόμενος χαρακτηρισμός της επίμαχης διαταγής, όπως υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης, ως «προσωρινής διοικητικής απόφασης», και όχι ως «δικαστικού μέτρου», δεν αναιρεί το ως άνω συμπέρασμα. Ειδικότερα, από τις δύο προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η δεύτερη οδηγία δεν αντίκειται, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, στην έκδοση μέτρου όπως η επίμαχη διαταγή, η δε φύση της εθνικής αρχής που εξέδωσε τη διαταγή δεν έχει σημασία ως προς το ζήτημα αυτό.
- 53 Η ανωτέρω ερμηνεία συνάδει πλήρως με την ερμηνεία που έγινε δεκτή από το Δικαστήριο με την απόφαση της 12ης Μαρτίου 1996, *Παφίτης* κ.λπ. (C-441/93, EU:C:1996:92), αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης. Πράγματι, τα στοιχεία που εκτέθηκαν στις σκέψεις 44 έως 48 της παρούσας αποφάσεως διαφοροποιούν την περίπτωση της κύριας δίκης από την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 12ης Μαρτίου 1996, *Παφίτης* κ.λπ. (C-441/93, EU:C:1996:92), στην οποία επρόκειτο για την αφερεγγυότητα μίας και μόνης τράπεζας. Μολονότι το Δικαστήριο έκρινε ότι η δεύτερη οδηγία εξακολουθεί να έχει εφαρμογή στην περίπτωση «απλού καθεστώτος εξυγιάνσεως» (απόφαση της 12ης Μαρτίου 1996, *Παφίτης* κ.λπ., C-441/93, EU:C:1996:92, σκέψη 57), εντούτοις δεν αποφάνθηκε, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεών του, επί έκτακτων μέτρων εξυγιάνσεως, όπως η επίμαχη διαταγή, τα οποία σκοπό έχουν την αποτροπή, σε περίπτωση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος κράτους μέλους, της πτώχευσεως ορισμένης τράπεζας προς διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της Ένωσης.
- 54 Επιπλέον, όπως επισήμαναν τόσο οι *ILPGH* και *ILP* όσο και η Ιρλανδία με τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν στο Δικαστήριο, τα αμφισβητούμενα εθνικά μέτρα στην υπόθεση *Παφίτης* κ.λπ. (C-441/93, EU:C:1996:92) είχαν θεσπιστεί κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ των ετών 1986 και 1990, το δε Δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του το 1996, ήτοι πολύ πριν την έναρξη του τρίτου σταδίου εφαρμογής της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης με την εισαγωγή του ευρώ, την ίδρυση του ευρωσυστήματος και τις σχετικές τροποποιήσεις των Συνθηκών της Ένωσης. Μολονότι υφίσταται σαφές δημόσιο συμφέρον για τη διασφάλιση, σε ολόκληρη την Ένωση, ισχυρής και συνεπούς προστασίας των μετόχων και των πιστωτών, εντούτοις, το συμφέρον αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υπερέχει σε κάθε περίπτωση του δημοσίου συμφέροντος που συνίσταται στη διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2016, *Kotnik* κ.λπ., C-526/14, EU:C:2016:570, σκέψη 91).
- 55 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, καθώς και τα άρθρα 25 και 29 της δεύτερης οδηγίας έχουν την έννοια ότι δεν αντίκεινται σε μέτρο, όπως η επίμαχη διαταγή στην κύρια δίκη, το οποίο, αφενός, εκδίδεται στο πλαίσιο σοβαρής διαταραχής της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος κράτους μέλους που απειλεί την οικονομική σταθερότητα της Ένωσης, και, αφετέρου, συνεπάγεται

την αύξηση του κεφαλαίου ανώνυμης εταιρίας, χωρίς τη συναίνεση της γενικής συνελεύσεώς της, με την έκδοση νέων μετοχών για ποσό κατώτερο της ονομαστικής τους αξίας και με αποκλεισμό του δικαιώματος προτιμήσεως των παλαιών μετόχων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 56 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

Το άρθρο 8, παράγραφος 1, καθώς και τα άρθρα 25 και 29 της δεύτερης οδηγίας 77/91/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου [54, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ], για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων, με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες, όσον αφορά τη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της, έχουν την έννοια ότι δεν αντίκεινται σε μέτρο, όπως η επίμαχη διαταγή στην κύρια δίκη, το οποίο, αφενός, εκδίδεται στο πλαίσιο σοβαρής διαταραχής της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος κράτους μέλους που απειλεί την οικονομική σταθερότητα της Ένωσης, και, αφετέρου, συνεπάγεται την αύξηση του κεφαλαίου ανώνυμης εταιρίας, χωρίς τη συναίνεση της γενικής συνελεύσεώς της, με την έκδοση νέων μετοχών για ποσό κατώτερο της ονομαστικής τους αξίας και με αποκλεισμό του δικαιώματος προτιμήσεως των παλαιών μετόχων.

(υπογραφές)